

Иако је зачета у античкој епохи, владавина права је европско достигнуће развијано током вековне борбе против краљевског апсолутизма и сузбијања злоупотреба државне власти. Та борба је поведена у Енглеској још у раном средњем веку (доношењем чувених аката, повеља и др.) да би кулминирала њеном славном Револуцијом с краја XVII века која је успоставила уставну монархију и ојачала парламентарну демократију али и означила крај самовоље извршне, односно краљевске власти. У духу те енглеске политичке традиције је разрађен и уобличен концепт владавине права који се представља и као енглески изум и највише везује за енглеског правног писца Дајсија (A.V.Dicey). Дајси је први употребио овај појам и израз (rule of law) као супротстављање свакој арбитрарној и самовољној власти над појединцем, али и потчињавање грађана и као приватних лица и као државних службеника закону и њихово једнако позивање на одговорност пред законом која се утврђује у поступку пред судовима као органима који су позвани да пружају ефикасну заштиту права и интереса грађана. Овај појам владавине права данас се углавном поистовећује са појмом правне државе; они значе исто иако су настали у различито време и имају различито историјско и идеолошко порекло. Док је владавина права англоамеричка концепција, дотле је правна држава више континентална, европска идеја. Без обзира на ове различите термине којима се представљају, обе имају исто појмовно и демократско значење па их не треба одвајати или разликовати.

1. НАСТАНАК И КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРАВНЕ ДРЖАВЕ (КЛАСИЧНИ КОНЦЕПТ ПРАВНЕ ДРЖАВЕ)

Правна држава је немачка творевина и њу су немачки правни теоретичари смислили и супротставили полицијској држави у којој доминира неуређена и нерегулисана власт. Док је таква полицијска држава настала да заштити тековине буржоаске револуције и учврсти правни положај државе, дотле је правна држава имала да осигура правни положај човека (грађанина) и државну власт стави у однос према правима и слободама човека (грађанина).

Иако је правна држава објавила победу права и постала оличење уређеног поретка у коме владају мудро састављени закони, њој се више придаје политичко него правно значење. Заслугом либералне доктрине, она је добила политичку мисију, одвојила се од строго формалних карактеристика права и правног поретка и усредредила се на остварење